

אקדמיה

ידיעון האקדמיה ללשון העברית • טבת תשע"ה

בקצרה

♦ פרופ' **משה בר-אשר**, נשיא האקדמיה ללשון העברית, נבחר לחבר באקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. פרופ' בר-אשר נשא את הרצאת הבכורה שלו בנושא "העברית והארמית במרוצת הדורות" בטקס חגיגי בבית האקדמיה הלאומית למדעים בירושלים, ביום א' בטבת, ערב נר שמיני של חנוכה, 24 בדצמבר 2014.

♦ אות יקיר השפה העברית לשנת 2014 מטעם המועצה ללשון ולתרבות העברית בצפון אמריקה הוענק לפרופ' **אהרן בר-אדון**. פרופ' בר-אדון הוא חבר כבוד של האקדמיה ללשון העברית. הוא קיבל את האות בכינוס שקיימה המועצה בניוארק ב' במרחשוון תשע"ה, 3 בנובמבר 2014.

♦ מפגש של חוג ידידי האקדמיה לציון פתיחת העשור השביעי לפעילותה התקיים ביום כ"ח בתשרי תשע"ה, 22 באוקטובר 2014, באודיטוריום של הבנק הבינלאומי בתל-אביב. יושב ראש החוג מר **רוני חזקיהו** פתח את המפגש בדברי ברכה, ונשיא האקדמיה פרופ' **בר-אשר** סיפר על האקדמיה ועל תכניותיה בעשור הקרוב. המשתתפים צפו בסרטון קצר על האקדמיה ואחר כך האזינו להרצאתה של חברת האקדמיה **גיל הראבן** על "לשון ורגש". מר **ג'קי לוי** חתם את הערב במופע מצחק (סטנד-אפ) קצר וקולע.

* הרצאתה של גיל הראבן תתפרסם ב"העברית".

עוד בגיליון

- "מאחורי המילים" מאת תמר כץ
- "הלווא הסופי: סוגיה לשונית אחת ב'תמול שלשום' מאת ש"י עגנון" מאת אברהם הולץ
- למד לשונך - מונחי תורת ההגה
- "מדוע הטקסט המשפטי אינו נהיר?" מאת אורלי אלבק

פרס ראש הממשלה ללשון העברית לרונית גדיש

המזכירה המדעית של האקדמיה **רונית גדיש** זכתה בפרס ראש הממשלה ללשון העברית ע"ש אליעזר בן-יהודה לשנת תשע"ה. מנימוקי השופטים: "איך לנו ספק כי מבין כל המועמדים, פעילותה, תרומתה והישגיה של גב' רונית גדיש מכוונים בצורה הישירה ביותר למטרות הפרס כפי שאלו נוסחו בתקנון; דהיינו, לחיזוק מעמדה, טיפוחה ופיתוחה של הלשון העברית" (פרופ' **אילן אלדר**, יו"ר; פרופ' **אבי הורביץ**; פרופ' **עפרה תירוש-בקר**). רונית גדיש פועלת זה שלושה עשורים ויותר בשדה העברית, תחילה כמורה ללשון העברית בבתי ספר תיכוניים לקראת בחינות הבגרות ולאחר מכן כמפתחת תכניות לימודים באגף לתכניות לימודים במשרד החינוך וכמזכירה המדעית של האקדמיה ללשון העברית. במעמד הענקת הפרס אמרה גב' גדיש על עבודתה באקדמיה: "כל חפצנו הוא להביא את דבר העברית אל הציבור הרחב ולהביא את הציבור הרחב אל העברית - לדעת אותה, להעמיק בה, לאהוב ולהתאהב". הענקת הפרס לגדיש מבטאת הכרה בעשייה רחבת היקף ובעלת ערך מיוחד, ויש בה כדי לחזק את הגישה המבקשת לבנות גשר בין העברית המורשת לנו ובין העברית החיה היום במדינת ישראל, גישה שרונית גדיש היא ממייצגיה ומדובריה הבולטים כיום. את הפרס העניקה לגדיש שרת התרבות והספורט חה"כ **לימור לבנת** בטקס חגיגי בכנס ראש הממשלה לשפה העברית "לשון ראשון" בראשון לציון ביום כ"א בטבת תשע"ה, 12 בינואר 2015.

הוועדה למונחי מדע המדינה

בקיץ תשע"ג (2013) פנה ד"ר **נדיר צור** למזכירות המדעית של האקדמיה בהצעה להכין מילון עברי למונחי מדע המדינה כדי להעמיד לרשות העוסקים בתחום חלופות עבריות למונחים הלועזיים הרווחים. קביעת המינוח המקצועי היא חלק מרכזי בעבודת האקדמיה ללשון העברית במשימתה לכוון את דרכי התפתחותה של העברית, והיא נועדה לתת מענה לשטף המונחים החדשים המלווים את ההתפתחות בטכנולוגיה ובידע האנושי.

נדיר צור קיבל עליו לגייס את חברי הוועדה ולהכין את הרשימה הראשונית של המונחים לדיון. כבר בסתיו תשע"ד התקיימה ישיבת הכינון של הוועדה, ובה נקבעו דפוסי עבודתה. ליושב ראש מונה ד"ר נדיר צור, והוא מילא את התפקיד עד מותו ללא עת.

אנשי המקצוע בוועדה הם פרופ' **דן אבנון**, פרופ' **יצחק גלנור**, ד"ר **אייל חוברס**, פרופ' **אסף מינדי**,

המשך בעמ' 7

חבר הכנסת הרצוג באקדמיה

ביום כ"ה במרחשוון, 18 בנובמבר 2014, ביקר בבית האקדמיה חבר הכנסת **יצחק הרצוג**.

חה"כ הרצוג התוודע למפעל המילון ההיסטורי ולעבודת המזכירות המדעית באקדמיה, וכן עודכן על התכניות והפעולות לקראת הקמת הקריה החדשה ללשון העברית. הוא הביע את תמיכתו האמיצה במפעלות האקדמיה ואיחל לה הצלחה בהגשמת תכניותיה.

מאחורי המילים: על חידושיה האחרונים של הוועדה למילים בשימוש כללי

תמר כץ, מרכזת הוועדה

ואף מתועדת במילונים רבים של העברית החדשה, למשל במילוניו של אבן-שושן למן המהדורה הראשונה (תש"ו, 1950). מקומו של המגדנאי אמנם נפקד מרוב המילונים, אך המילה מוכרת לעוסקים בתחום, ועמה השם המופשט **מגדנאות** (קונדיטאות).

ביסודן של מילים אלו עומדת המילה **מגדנות**. במקרא אנו מוצאים אותה בהקשר של מתנות וחפצי ערך, למשל: "ויצא הקעבד פלי קסוף וכלי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרַב־קָה, וּמִגְדָּנֹת נָתַן לְאֶחָיָהּ וְלִאִמָּהּ" (בראשית כד, נג). רבים קושרים את **מגדנות** אל **מגד** – טוב ומתק ('פרי מגדים'). מכאן התפתח בימי הביניים שימוש במילה **מגדנות** במשמעות **מגדים**, מאכלים מתוקים: "**שהמגדנות** [...] כמו הרמונים המתוקים גם החמוצים מציצתם אחר אכילה מועיל [...]" (מאיר אלדבי, שבילי אמונה). במילוני ועד הלשון המילה **מגדנות** היא חלופה ל-sweets לצד **מטעמים**, **ממתקים** ו**קָח**.

שוקולדאי

המילה הצרפתית שוקולטייר (chocolatier) מציינת אדם שמקצועו עיבוד והכנה של ממתקים ומוצרים משוקולד, כגון **מוליות** (פרלנים). הוועדה נעזרה בכמה מן העוסקים בתחום בחיפושיה אחר שם עברי למקצוע, וכן פנתה לציבור הגולשים באתר האקדמיה בבקשה להגיב על הצעותיה ולהציע הצעות נוספות.

כמה מהצעות הוועדה התבססו על יצירת השורש שקל"ד מן המילה שוקולד: **שקלד** (כמו טלפון), **שקלדאי**, **שקלדן**. כן התקבלה מכמה מגיבים ההצעה **משקלד**. הצעות אחרות התבססו על הוספת צורן סופי למילה שוקולד כמות שהיא: **שוקולדאי**, **שוקולדון**, **שוקולדר** (כמו סנדלר, פספר). עוד הוצע הצירוף **אמן שוקולד** ועלתה האפשרות להוסיף צורן לרכיב המקוצר 'שוקו': **שוקולאי**, **שוקולון**, **שוקולר**.

יתרון של המילים המבוססות על השורש שקל"ד שהן קצרות יותר ונוחות יותר להגייה. אך הצעות אלו לא זכו לתמיכה רבה בציבור, ובמליאת האקדמיה נטען שהן מעמעמות את המילה שביסודן ומתרחקות ממנה יתר על המידה. ההצעה **שוקולדר** נדחתה לאחר שכמה מגיבים טענו שבלי ניקוד היא דומה מדי לשוקולטייר, ולכן סביר שיהגו אותה "שוקולדר". ההצעות שביסודן הרכיב 'שוקו' נדחו בטענה שהן מתאימות יותר למי שמכין משקה "שוקו" (שם מסחרי).

ההצעה **שוקולדאי** זכתה לתמיכה בקרב העוסקים בתחום וגם בכלל ציבור הגולשים, והיא שאושרה בסופו של דבר. צורת הנקבה היא **שוקולדאית** והשם המופשט – **שוקולדאות**.

עוגונים

בשנת תש"ס (2000) אושרה באקדמיה המילה **מופינים** תמורת muffins – עוגות קטנות ומעוגלות הנאפות בתבנית שקעים או בגביעוני נייר. המילה נוצרה בהשראת המילה המקראית **תופינים** וצליל המילה הלועזית. אל המופינים שהגיעו אלינו מעבר לים הצטרף בשנים האחרונות ה-cupcake – עוגה קטנה הנאפית בתבנית שקעים ומקושטת בקישוטים כגון ציפוי שוקולד ופולים מסוכרים. שלא כמופין העשוי להיות מלוח (מופיני גבינה, מופיני ירקות), הקאפקייק תמיד מתוק. רבים פנו אל האקדמיה וביקשו חלופה עברית לקאפקייק. השאלה שהוועדה התלבטה בה הייתה אם לראות בקאפקייק סוג של מופין, ואז להימנע מחידוש מונח, או לראות בו מאפה נפרד. המגדנאים שהוועדה נועצה בהם לא היו תמימי דעים בעניין.

בישיבת המליאה בט"ו בכסלו תשע"ה (7 בדצמבר 2014) אושרו מילים ומונחים שהציעה הוועדה למילים בשימוש כללי. הנה סיפורם של כמה מהם:

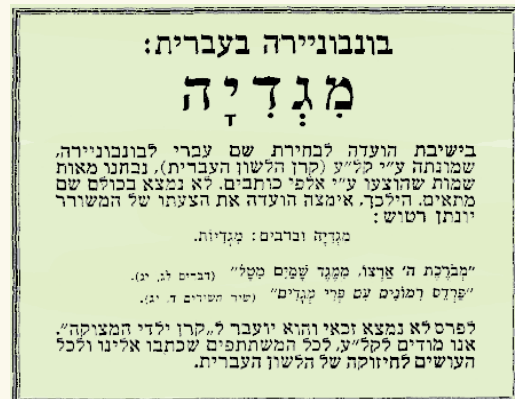
נכדן ודוד רבא (או דוד גדול)

רבים מבקשים מן האקדמיה מונחים לציון קרובים במשפחה המורחבת. בעיקר חוזרות בקשות למונחים המציינים קרבה בפרע של כמה דורות – מן הסתם בגלל העלייה בתוחלת החיים. אחת הבקשות הייתה לייחד מונח לנכד האח, וכמה פונים אף הציעו את המילים **נכדון** ו**נכדוד**. כן התקבלו ההצעות **נכדון**, **אחין** ו**אחין** וזוּטָא. הוועדה בחרה במילה **נכדון**, שלמעשה איננה חידוש: המילה מופיעה ברשימה "שמות לציון קרבת-משפחה" של ועד הלשון משנת תש"ג (1943), אלא ששם משמעה בן האח. כבר באותה העת החלה להלך המילה **אחין** – מילה שחידש משה זיידל על פי שם פרטי במקרא (דברי הימים א, ז, יט). ועד הלשון התנגד לחידוש, והעדיף לגזור מונח מן המילה **נכד** המשמשת בספרות ימי הביניים ובמסורות העדות גם במשמע בן האח. אך הצעת הוועד לא הצליחה לדחוק את חידושו של זיידל, ומאז ועד היום המילה המשמשת היא **אחין**. כך נותרה המילה **נכדן** פנויה למשמע החדש: נכד האח.

ליחס ההפוך – אחי הסב – הוחלט לאמץ שני צירופים אשר קנו להם שביטה בספרות ובמקצת המשפחות: **דוד רבא** ו**דוד גדול** (בנקבה: **דודה רבא** ו**דודה גדולה**). כמו **שסבא רבא** הוא סבו של ההורה – **דוד רבא** או **דוד גדול** הוא דודו. צורת הרבים של שני הצירופים אחת היא: **דודים גדולים** – כפי שנקבע בעבר בשאלת הריבוי של **סבא רבא**. דרך הארמית בנטיית הרבים שונה מדרכה של העברית (למשל לפי הארמית הבבלית צורת הרבים של **סבא רבא** תהיה כנראה "סבאי רבאי"), ועל כן הוחלט לנקוט את הצורות הארמיות רק ביחיד.

מגדנאי ומגדנייה

יש שהאקדמיה מחדשת מילים בעצמה, ויש שהיא מאמצת חידושים שנוצרו מחוצה לה. כך אירע במילים **מגדנאי** ו**מגדנייה**. **מגדנאי** (קונדיטור) הוא מומחה למאפים מתוקים, ו**מגדנייה** (קונדיטוריה) היא החנות שבה נמכרים המאפים שלו. המילה **מגדנייה** ידועה למדי

מודעה שהתפרסמה בעיתון "דבר" ב' בכסלו תש"ם (30.11.79). כמה חודשים לפני כן קראו חברת 'עלית' וארגון קל"ע (קרן הלשון העברית) לציבור להציע הצעות ל"מילה עברית יפה ונוכח" במקום "בונבוניירה". הפרס יהיה "הכנסת מילה חדשה לשפה העברית". המונח 'מגדנייה' לא אושר במליאת האקדמיה. באדיבות אתר "עיתונות יהודית היסטורית" של אוני' תל-אביב והספרייה הלאומית.

הלוא הסופי: סוגיה לשונית אחת ב'תמול שלשום' מאת ש"י עגנון

אברהם הולץ

תשובתו של החבר נמשכת, ולאחר סיומה מעיר המספר שאף על פי שיצחק שמע עברית הוא לא הבין את הדברים מפני שהחבר דיבר בהברה ספרדית וצירף בדבריו קללות ברוסית ובערבית ומונחים שנתחדשו בארץ. לדעתי טמון כאן עניין לשוני נוסף. כשם שבא החבר הראשון ולגלג על מבטאו של יצחק, בא המספר בתכסיס אמנותי-ספרותי סובטיל ומתוחכם ומוקיע את לשונו של המדבר. אף על פי שדיבר בהברה ספרדית, מעיד התחביר כי אינו מדבר עברית תקינה. המילה **הלוא** החוזרת בדבריו מעידה עליו בידועין ובלא יודעין שדיגלוסיה או מעין שפת-תרגום בפיו, שהרי **הלוא** שבסוף שלושת המשפטים של דבריו הינו תרגום מיידית ("אָ יאָ?", "מרוסית ("נָה טאק לי?" או "טאק לי אָטו?"), מצרפתית (n'est-ce pas?) או מגרמנית (nicht wahr?), ותרגום כולם "הלוא כן?". ככלל, ניתן להוכיח מאזכורים בתמול שלשום כי השפות המדוברות בפיהם של בני היישוב האשכנזים היו בעיקר יידיש, רוסית וצרפתית, ואולי גם גרמנית.⁷

בהמשך הסיפור על התאקלמותו של יצחק קומר והתקבלותו בחברה היפואית אנו למדים שאף ההבדלים הלשוניים הולכים ונשכחים. וכך אנו קוראים: "שוב אין מזכירים לו ליצחק גנותו שהוא גליצאי, אף על פי שמבטאו מכריז על מוצאו. ואף הוא אינו מתפעל ממבטאם... שהשפעת המבטא הרוסי ניכר ממנו" (עמ' 137).

בשלהי אביב תרס"ח (1908) מגיע יצחק קומר, הדמות המרכזית ברומן תמול שלשום,¹ מגליציה המזרחית לארץ ישראל. למחרת בואו יורד הוא לסוף דעתו של בעל האכסניה² ומחליט לבקר בפתח תקוה או בראשון לציון. בדרך לא דרך פוגש יצחק בחור אחד ופונה אליו בעברית: "בי אדונך, איה איפה אמצא בזה עגלה נוסעת למושבה אחת ממושבות ישראל?... אתמול באתי ועתה אני מבקש לילך לפתח תקוה או לראשון לציון. שמא יודע אדוני איה איפוא אמצא עגלה".³ לעת עתה אין לדעת כיצד הגה יצחק את המילים שדיבר, אם במלעיל או במלרע, אם במבטא האשכנזי (הליטאי או הפולני-גליצאי) או במבטא הספרדי, שבפי הקוראים בימינו. התשובה ניתנת מיד במענה הארוך (בן שש שורות במקור) הכתוב בכתב "שוהה" מכוון כדי שייקרא כפי שהושמע מפי המשיב. יש להניח שהתשובה נהגתה בהברה המלעילית שהייתה נלמדת ושגורה, וייתכן לפי ההגייה הגליצאית (כן = "כין").⁴ וזו לשון המשיב:

רואה [צ"ל רויאה] אדוני שורה של אילנוס ירוקים. אם כיון יפנה נא אדוני כלפי אויסם האילנוס הירוקים, ושם ימצא אדוני עס העגלוס שאדוני מבקיש, היין אויסן שהוילכוס לפייסן תיקווי והיין אויתן שהוילכוס לרחוביס ולרישוין לציון וכיון אויסן שהוילכוס לשאר מוישבוס אחיינו בני ישראיל היוישיבים על אדמס הקוידיש בארץ הקדושי (עמ' 43).

לאור תשובת המשיב, יש להניח שיצחק לכתחילה ביטא את שאלתו ומבטא אשכנזי ובאותה הגייה גליצאית. מיד מנמק המספר מה טעם מחקה החבר העונה את הגייתו של יצחק ועל שום מה האריך בתשובתו. שואל ומשיב המספר בלשון חז"ל: "כל כך למה, כדי ללגלג עליו שהיה מדבר במבטא אשכנזי". הן בתעתיק הלשוני השלם והמדויק של דברי הבחור המשיב הן בהסבר המנמק את החיקוי, מוסר לנו המספר את התשובה לשאלתנו כיצד ביטא יצחק את פנייתו בראשונה. כמו כן נותן המספר בידינו את המפתח לפענח את סוד **הלוא** המשולש שבו משתמש הבחור האנונימי השני בהמשך.

יצחק וחברו הראשון שהשיב לו נכנסים ל"בית קהוה" שבו יושבים פועלים שיצאו בבוקר לחפש עבודה ולא מצאו. יצחק מביע רצון לשמוע מפי חבריו החדשים מחדשות הארץ. אחד מהם קם ועונה לו בזו הלשון:

ובכן שמע. מקום זה מה הוא, בית קהוה, הלוא. ואדם זה שמדבר עמך מהו, פועל בארץ, הלוא. ויום זה מהו, יום כשאר כל ימים, הלוא (עמ' 44).

כאן **הלוא** המשולש מסיים את שלוש התשובות הרטרוריות. התיבה **הלוא** ידועה לנו היטב מהתנ"ך, אם כי חלוקות הדעות ביחס למשמעה, לתפקודה ולמוצאה. הקורא העברי יודע שבמקרא המילה **הלוא** פותחת משפט או מופיעה בהמשכו בפסקאות שונות.⁵ רק במקום אחד במקרא מופיעה **הלוא** כתיבה מסיימת: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיֵּאמְרוּ לְאַשְׁתֵּי שְׁמֹשׁוֹן פְּתִי אֶת אִישׁךָ וַיֵּדְ לָנוּ אֶת הַחִידָה פֶּן נִשְׂרָף אוֹתְךָ וְאֶת בֵּית אָבִיךָ בְּאֵשׁ הַלְיָרְשָׁנוּ קְרָאתָם לָנוּ הָלֹא" (שופטים יד טו). בפירושה לפסוק זה כותבת יאירה אמית: "הלא – בכמה כתבי יד של נוסח המסורה כתוב 'הלום' במקום 'הלא' וכן גם ת"י [תרגום יונתן] 'הלכא' ועדיף".⁶ אם נקבל הצעה זו ואם לאו – נראה שהניסוח המבליט את התיבה **הלוא** כמילה מסיימת וחוזרת בדברי החבר האנונימי אינו מסתמך על המקרא, ויש אפוא למצוא לו הסבר.

* תודתי אמורה לספרנים ד"ר פליקס בלנק, גב' יהודית כהן וגב' סופיה קנטרז'י ולרעיית ד"ר טובה ברגר-הולץ שהואילו בטובם לעזור לי במחקר זה.

1. רומן ראליסטי וסוריאליסטי זה יצא בשתי מהדורות. ההפניות כאן מתייחסות למהדורת כל סיפוריו של שמואל יוסף עגנון, כרך שביעי: תמול שלשום, ירושלים ותל-אביב 1966.

2. גור אלרואי, במחקרו המאלף והמחדש 'אמגרנטים: ההגירה היהודית לארץ-ישראל בראשית המאה העשרים' (ירושלים, 2004) בוחן את רקעה של העלייה השנייה לפי פרטי המציאות המתועדים במגוון עשיר של מקורות בני התקופה. כל פרק פותח בצייטוט מתמול שלשום, המשמש מוטו לנושאים הנידונים בו, ובגופם של הפרקים מובאים קטעים מתמול שלשום כראיות ספרותיות לפרשיות הנבדקות. וכך מסתיים הפרק החמישי, "הסתגלות והתאקלמות" (עמ' 167): "אין להתפלא אפוא שיצחק קומר המסכן גיבור הרומן תמול שלשום היה קרבן לניצול בידי בעל מלון. 'בעל הבית לא טעה ביצחק, אבל יצחק טעה בבעל הבית. בית זה פונדק היה ובעל הבית פונדקאי היה וכל השתדלויות שלו עם יצחק לא היו אלא כדי ליטול שכר דירה ומזונות'" (עמ' 41 בתמול שלשום).

3. עמ' 43. ודוק, הצרפים "בי אדוני" ו"איה איפה" הינם מקראיים. ראה למשל בראשית מג, ה ("בי אדוני"), שופטים ט, לח ("איה איפה").

4. תופעה דומה אנו מוצאים בתיאור נסיעתו של יצחק קומר ברכבת מלמברג בדרכו לווינה. בשעת הנסיעה משער יצחק שהחסידים הנוסעים אתו הם מחסידי הרבי שבשעת תפילתו כשליח ציבור הגיע לתיבות "לגאולה קרובה" בברכת החודש, "וצעק בקולי קולות אבל לא על ידי הרשעים האפיקורסים שבזמננו". ומוסיף המספר: "ומפני החשש שמא אין הקדוש ברוך הוא כביכול מכיר בלשון הקודש, תירגם את דבריו לאידית, ד"ר אפיקורסים וואס זענין אין אינזר"י צאאט"ן" (עמ' 20). כאן מאויתות התיבות בידידיש על פי המבטא הגליצאי: זענין במקום זיינין; אינזר במקום אונזערע; צאאטין במקום צייטין, כדי לציון שהללו מאריכים את הצליל של ה"א".

5. אני מפנה את המתעניינים בסוגיית **הלוא** אל *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, ed. G. Khan, 5. Brill, 2013 – ובפרט למחקריה של עדינה מושיב ולהערותיה הביבליוגרפיות.

6. מקרא לעם, שופטים, תל-אביב 1999, עמ' 237. והשוו יהודה אליצור, דעת מקרא, ספר שופטים, ירושלים 1976, עמ' קמה.

7. למשל, רוסית (עמ' 47); צרפתית (עמ' 48); יידיש (עמ' 83), וראו בעמ' 530 שבו מעמיד אותנו המספר אף על ההבדל בין הגיית היידיש הליטאית לבין הגייתה הגליצאית-פולנית.

נָגוּן

טון (באנגלית: tone)

גובה הקול או שינוי גובה הקול המבחין בין מילים או בין צוּרְנִים. יש לשוונות שיש בהן הבחנה במשמעות בין מילים רק לפי הנגון, והן מכונות לשוונות נָגוּן (לשוונות טונליות). רוב ניבי הסינית, הווייטנמית, התאית (הלשון הלאומית של תאילנד) הן לשונות נגון. למשל המילה מאי בתאית בְּנָגְנִים שונים יכולה לציין 'משי', 'חדש', 'בוער' ועוד.

דְּבוּר פִּיתוּם דִּיבוּר פִּיתוּם

(באנגלית: ventriloquism)

דיבור המופק בלי הזזת השפתיים והיוצר אשליה שהקול אינו קולו של המדבר, "דיבור מן הבטן". יש אמנים המשתמשים בבובה בעת שהם מדברים דיבור פיתום ויוצרים אשליה שהבובה היא שמדברת. לפי המיתולוגיה היוונית, הכוהנות של מקדש אפולו בדלפי, הן האורקל של דלפי, נקראו פִּיתָיָה, ודיבורן היה דיבור פיתום.

שְׁפָתוֹת

(באנגלית: labialization)

הבלטה או עיגול של השפתיים בהגיית הגאים מסוימים. בלשוונות רבות יש הגאים מְשֻׁפְּתָתִים כלומר הגאים הנהגים בחיתוך משני שְׁפָתַי. לדוגמה באבחזית (מלשוונות קווקז) יש עיצורים משופתתים כגון k^w , d^w .

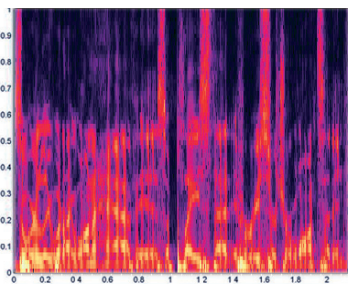
רִיּוּשׁ

(באנגלית: rhotacization)

מעבר מעיצור כלשהו ל- r בתהליך ההתפתחות של לשון. למשל במילה הארמית בֶּר, המקבילה למילה בֶּן שבעברית ובלשוונות שמיות, הרי"ש אינה מקורית אלא היא תוצאה של ריוש. הוא הדין במילה האנגלית iron, המקבילה למילה הגרמנית Eisen ('ברזל'). הריוש מצוי בלשוונות רבות. המילה רִיּוּשׁ נגזרה משם האות רי"ש.

רְשִׁמַּת מְקַשְׁתָּת

ספקטרוגרמה (באנגלית: spectrogram)

תרשים של הגייה המאפשר זיהוי של הגאי הדיבור. רשם המְקַשְׁתָּת (ספקטרוגרף spectrograph) רושם את תדירויות גלי הקול לפי התקדמות ההגייה. במילה מְקַשְׁתָּת, חלופתה של ספקטרום, אפשר להשתמש גם בתחומים אחרים.

המונחים שבעלונים האלה הם לקט ממונחי תורת ההגה, פרק ממילון מונחי הבלשנות. הפרק אושר במליאת האקדמיה בשנת תשע"ה (2014).

תודתנו נתונה לפרופ' אורה שורצולד, יושבת ראש הוועדה למונחי בלשנות, לד"ר קרן דובנוב, מרכזת הוועדה, ולד"ר טובה שרברין מן המזכירות המדעית על סיוען בהכנת העלונים האלה.

לעלוע ליעלוע

■ (באנגלית: pharyngealization)

כיווץ הלוע - חיתוך משני בהגיית עיצורים או תנועות. לדוגמה העיצור ט בערבית נהגה t ובד בוד יש כיווץ של הלוע, מעין הגיית העיצור ע.

בעברית הקדומה היו שלושה עיצורים מְלַעְלָעִים: ט, ק ו-צ. עיצורים אלו נקראים גם נְחֻצִּיִּים. יש מבני עדות המזרח שהוגים גם כיום את העיצורים האלה בליעלוע, בעיקר בקריאת התורה ובתפילה.

נוגדות, זוג מזערי

■ (באנגלית: minimal pair)

צמד מילים השונות במשמעותן בשל הבחנה בצלילן ביסוד אחד בלבד: הגה, אורך הגה, הטעמה או נְגוּן. דוגמאות: המילים בר-פר נבדלות בעיצורן הראשון; הצורה בָּאָה (בינוני) והצורה בָּאָה (עבר) נבדלות בהטעמתן. בפסוק "וְהָיָה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן" (בראשית כט, ו) בָּאָה היא צורת בינוני, והמשמע - עכשיו היא באה. בפסוק "וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ" (שם שם, ט) בָּאָה היא צורת עבר, והמשמע - היא כבר באה.

מפער

■ (באנגלית: hiatus)

רצף של שתי תנועות או יותר בהברות נפרדות - במילה אחת או בצירוף של שתי מילים, כגון במילה אָאוֹרְטָה (בעברית: אבי העורקים), ובצירוף מענה אוטומטי.

בלשונות מסוימות יש שמפעים נתפסים לא-נוחים להגייה, ולכן מתרחש בְּטוֹל מְפָעֵר. ביטול המפער הנפוץ ביותר הוא סְפִיחָה מְצַעִית (epenthesis) - הוספה של עיצור חוצץ בין שתי התנועות.

דוגמאות: שמות התואר הגזורים משמות המקומות שילה וגילה הם שילוני, גילוני. ללא הנו"ן הנוספת היה נוצר מפער oi (shiloi, giloi); ברוסית עממית הוגים kakava במקום קקאו (kakao).

שם התואר: מְפָעֵרִי (היאָטִי).

מקטור

■ סְנֵדְהִי (מסנסקריט)

שינוי בהגאים, כגון הידמות והיבדלות, שחל בהשפעת מילה שכנה או צורן שָׁכֵן.

לדוגמה, תווית האי-יידוע a באנגלית הגויה an לפני מילה שמתחילה בתנועה כדי למנוע מפער: an apple (לעומת a peach); hachi ביפנית פירושו 'שמונה', fun פירושו 'דקה'. צירופם המתבקש הוא hachifun (שמונה דקות), אך חל מקטור, והוגים happun.

מלת תפל מילת תפל

■ (באנגלית: nonce word)

מילה חסרת משמעות הנוצרת לשעתה בהקשר מסוים. עודד בורלא מדגים את התופעה בשירו "משחק מילים":

יש מלים שאַפְשֵׁר לְהַמְצִיא, כְּכֹה, סְתָם,

לְמַשֵּׁל: גְּלָמוֹק. נוֹפִירָה. קוֹרִינָם.

סְתָם מְלִים בְּלִי פְרוּשׁ אוּ מוּבָן מְסִים.

כשמילת תפל נקלטת בשפה במשמעות מסוימת, היא חדלה לשמש מילת תפל.

מדוע הטקסט המשפטי אינו נהיר?

אורלי אלבק

4. שימוש במילים זרות, בייחוד מילים ארמיות המילים הארמיות מסמנות את משלבו הגבוה של הטקסט מפני שהן שאובות מן המקורות העבריים העתיקים, ומפני שהן אינן שגורות בפי דובר העברית הממוצע. השימוש במילים הארמיות מעיד אפוא על בקיאותו של הכותב ועל השתייכותו לחברת המשכילים.

מילים וצירופים כגון **כדלקמן**, **דנן**, **בעלמא**, **קמא**, **מיניה וביה** משמשים דרך קבע בטקסטים המשפטיים. לעתים מתעוררים ספקות באשר למידת בקיאותו של הכותב ברזי הדקדוק הארמי או זה. הנה דוגמות:

הצורה הארמית **אתמהה** היא שם פעולה שפירושו 'תמיהה'. הכותב ניתח אותה כפועל בגוף ראשון יחיד (אני אתמהה), ומכיוון שבמקרה שלו היו כמה תמהים, הוא הטח את הצורה לגוף ראשון רבים וכתב "נתמהה".

המפגש בין הצירוף השאול **אי אפשי**, שמקורו אולי מיוונית, והצירוף **אי אפטר** מוליד טעות מביכה. הצירוף **אי אפשי** משמש בלשון חז"ל במשמע 'אין רצוני', והנה הוא בא בכמה וכמה החלטות ופסקי דין בצירוף 'פטור בלא כלום אי אפשי'. יש להניח שהכותבים מכוונים לצירוף 'פטור בלא כלום אי אפטר', אבל ברצותם להגביה את הצירוף העברי הפשוט מדי לטעמם – הם נכשלים בכתיבתם.

5. צירופי מילים קרובות – צירופים שיש בהם כפל לשון המשפטיים מרבים לצרף מילים קרובות או צירופים קרובים, כגון 'בטלות ומבוטלות' ו'עת פקודתו ומידת חייו'. לתופעה טעמים שונים, בהם פירוש, דיוק, הרגל ומסורת. לעתים הם יוצרים צירוף משובש: "כל עוד פסק הדין עומד על כנו, לא יכול ולא רשאי הנתבע על פי פסק הדין [...] להגיש תביעה [...] כי הוא אינו חייב או פטור מתשלום הסכומים נשוא פסק הדין". האומנם הנתבע אינו יכול להגיש תביעה? וכי ניסה ולא הצליח? מובן שהכותב רצה לומר שהנתבע אינו רשאי להגיש תביעה, אבל מכיוון שגברה עליו הנטייה להשתמש בצירופי מילים קרובות – יצא מתחת ידו צירוף משובש¹.

הדבקות בסגנון שמאפייניו תוארו נובעת משיקולים משפטיים, בהם הצורך לתאר את כל המקרים בדיוק רב שאינו משאיר פרוצות או דווקא הצורך בניסוח עמום שנועד להגן על ענייני הלקוחות וגם הצורך להזכיר תקדימים משפטיים. המשפטן נדרש גם לשכנע את נמעניו בצדקת טיעוניהם, ולכן הוא שוזר בטקסט מאפיינים של שכנוע, כגון חזרה והדגשה, ואלה עשויים להכביד על פענוח מהיר של הטקסט. המשפטנים מסמנים את השתייכותם לקבוצה מקצועית משכילה באמצעות המשלב הבינוני-גבוה שהם סיגלו לעצמם. הסגנון המיוחד אותם הפך למסורת, והמשפטנים הצעירים מאמצים אותו כדי להידמות לחבריהם הוותיקים. הסגנון הזה גם מְשׁוֹף למקצוע גיונים טקסיים, בייחוד בבתי המשפט. אלא שלצד סוגלי הסגנון הבינוני-גבוה יש בטקסט המשפטי שיבושי לשון. לעתים קרובות נוצרים אפוא טקסטים בעלי עירוב משלבים שאינם מותירים את הרושם הטוב שרצו מנסחיהם להותיר.

הטקסט המשפטי אינו נהיר לקוראיו ההדיוטות אף שהוא עוסק לרוב בענייניהם – דירותיהם, הלוואותיהם וצוואותיהם. הטקסט המשפטי אינו נהיר מכמה טעמים, בהם שימוש בתחביר לא־צפוי, חריגה מהרצף ההגיוני של הטקסט, נקיטת מונחים וצירופים סתומים, מילים זרות וצירופי מילים קרובות. הנה כמה דוגמות:

1. משפט המנוסח במבנה תחבירי לא־צפוי מתוך חוזה למכירת דירה: במקרה של הפרה יסודית של החוזה כגון שהמוכר יסרב או יימנע מסיבה כלשהי להעביר בזמן שנקבע דלעיל את הדירה בלשכת רישום המקרקעין על שם הקונה או למסרה לרשות הקונה, הכול בהתאם לתנאי חוזה זה, או במקרה שהקונה יסרב או יימנע מסיבה כלשהי מלקבל את הדירה או לשלם את התשלומים בעד הדירה בזמן שהותנה בחוזה הנוכחי, הכול בהתאם לתנאי חוזה זה, אזי ישלם הצד המפר לצד האחר סך ש"ח שווה ערך ל־x ש"ח בתור פיצויים קבועים ומוסכמים מראש, מבלי כל צורך בהערכת או הוכחת הנזק.

המשפט פותח במשלים שהוא תנאי, ורק לאחר 61 מילים באים עיקרי המשפט.

2. חריגה מהרצף ההגיוני של הטקסט. חריגה מהרצף ההגיוני עשויה להתבטא ברשימות ארוכות של פרטים. פירוט כזה אינו מקובל בלשון הכללית והוא עשוי להכביד על הנמען. במשפטים רבים נכתב צירוף כולל, ואחריו רשימה של פרטים שבסופה נכתב שוב צירוף כולל. לפי ההיגיון הפשוט אפשר להסתפק בצירוף הכולל.

מתוך צוואה (הכתיב על פי המקור):

אני מצווה בזה את כל עזבוני כל נכסי וזכויותי ביום פטירתי, מכל מין שהוא, לרבות, כל זכות מכל סוג שהוא, בין זכות ראויה ובין זכות מוחזקת, בין זכות קיימת ובין זכות עתידית, לרבות מקרקעין, מיטלטלין, כלי רכב, כספים וניירות ערך בחשבונות בנק, חסכונות, כספים, נ"ע, קרנות, מט"ח, מניות, אופציות, כספת, הכנסות מכל מקור שהוא, בין הוני והן פירות, זכויות מביטוחים, זכויות בעזבונות, זכויות בהגרלות למיניהן, קניין רוחני, תמלוגים וזכויות יוצרים, מוניטין אישיים ועסקיים, דיבידנדים לחלוקה, שבח שצברו ויצברו הנכסים הנ"ל, וכל פירות הנכסים הנ"ל וכן כל זכות אחרת – גם אם לא פורטה לעיל.

3. מונחים וצירופים סתומים

ככל תחום מקצועי גם הלשון המשפטית מתאפיינת במונחים מקצועיים שאינם ידועים לכלל הציבור, כגון 'הגנה מן הצדק', 'מניעות' ו'השתק'. אולם לצד המונחים המקצועיים הטקסטים המשפטיים עתירי צירופי לשון סתומים המאריכים ומסבכים את הטקסט שלא לצורך.

מתוך הצוואה:

במידה ומכל סיבה שהיא לא תזכה או לא תוכל לזכות אחת מבנותיי בחלקה בהתאם לצוואה זו, [...] יזכו במקומה צאצאיה, בהתאם להוראות צוואה זו.

בגבולות הצוואה הנדונה ברור שכל הוראה ניתנת 'בהתאם לצוואה זו', ולכן בעיני הקורא ההדיוט תוכנו של הצירוף טריוויאלי ומיותר, אבל הוא עשוי להניח שיש לו משמעות משפטית שאין הוא מבין, ומכיוון שחווית חוסר ההבנה אינה נדירה בקריאת טקסט משפטי, הוא יצרף גם את העניין הזה לסל העניינים הלא-מובנים.

* המאמר מבוסס על שני מאמרי: א' אלבק, "מאפייני לקסיקון אחדים של הטקסט המשפטי", העברית סא (תשע"ג), עמ' 63–72; א' אלבק, "להלן הטקסט המשפטי על מורכבות הניסוח של הטקסט המשפטי בעיני הבלשן", עיונים בשפה ותברה 5 (2012), עמ' 54–71.

1. יכול משמש במקרא גם במשמעות 'רשאי', והמילה רשאי מוכרת מלשון חז"ל, ואולם הבידול בין יכולת ובין הרשאה מעשיר את הלשון ומסייע לדוברים, ולכן כדאי לשמור עליו.

לפי שתי הגישות הציעה הוועדה שתי הצעות עיקריות: **מופין מקֶשֶׁט** ו**עוגוֹנִית** – מעין עוגה קטנה. ההצעה **עוגִית** נדחתה משום שצורת הרבים שלה – עוגִיות – זהה לצורת הרבים של **עוגִיָה** (המילה עוגִיָה עצמה התגלגלה מן עוגִית – עוגה קטנה – בגזירה לאחור מצורת הרבים עוגיות). ההצעות עמדו להצבעה במדור 'מן השטח' באתר האקדמיה, וההצעה **עוגוֹנִית** זכתה ברוב גדול (כמעט 1,400 איש תמכו בה, לעומת כ-150 שתמכו ב'מופין מקושט').

לגולשים ניתנה גם אפשרות להציע הצעות משלהם, ובשפע ההצעות שעלו היו גְבִיעִית, גְבִיעוֹנָה, עוגֶבֶיע, עוגָה אִישִׁית, עוגוֹנֶת, מופִינִית, מופִית, תופִינִית, סְפִלוֹנִית.

מליאת האקדמיה הצטרפה לתומכים ב**עוגוֹנִית**, וזו אפוא החלופה הרשמית.

זולת

זֶלְלָה (ג'אנק פוד) היא מזון שערכו התזונתי נמוך והוא עתיר בשומנים ובסוכרים. במילה **זולת** שילוב של **זליה** ו**זול** (נחות, חסר ערך, על פי 'אָאם תוציא קָר מְזוֹלָל' בירמיהו טו, יט), והיא שקולה במשקל המילה **פֶסֶלֶת**. את ההצעה **זולת** הציעה הוועדה למילים בשימוש כללי למליאת האקדמיה לראשונה בשנת תשנ"א (1990), והיא נדחתה אז ברוב זעום. כעת, כעבור כעשרים וחמש שנה, הוחלט לשקול שנית את ההצעה הוותיקה: לא רק שהצירוף 'ג'אנק פוד' עודנו רגיל בלשונו, אלא שבשנים האחרונות גובר העיסוק בערכם התזונתי של מזונות. הוועדה סברה שההצעה מוצלחת ובעלת סיכויי קליטה טובים, וכך סברה גם מליאת האקדמיה.

פמפמת

בעקבות שאלות חוזרות ונשנות חיפשה הוועדה שם עברי לפתח הסתימות הידני המכונה 'פומפה' ('משאבה' באיטלקית, בפולנית ועוד). הצעותיה העיקריות היו **אָבִיקוֹן** (אָבִיק הוא הפתח בכיור או באמבט שדרכו יורדים המים לביוב), **פּוּמְפָם** (מילה המדמה את קול שחרור הסתימה, בהשראת השם הלועזי), **פּוּמְפָמָת** (כמו פּוּמְפָם, בשימור המין הדקדוקי של המילה) ו**שׂוּאָבִית** (מעין משאבה קטנה). ההצעות פורסמו באתר האקדמיה, והגולשים התבקשו לבחור את החלופה הנראית להם ביותר ולהציע הצעות משלהם. מן ההצעות שהתקבלו: מְשָׂאב, מְשָׂאָבָת, שׂוּאָבָן, שׂוּאָבִיק, בְּכָנִית, חוֹלֶץ לַחַץ, חוֹלֶצוֹן, מְחֻלָּצָת, שְׂרָבִיב, פּוֹתְחָן סְתִימוֹת, מְשַׁלֵּף, שְׂחָרָה, שְׂחָרְרִית, שְׂחָרְרִית. מן הסקר באתר עלתה בבירור העדפה למילה **פּוּמְפָמָת**. בוועדה עלו כמה נימוקים בעד המילה: היא מזכירה בצליליה את קול שחרור הסתימה ואת המילה הלועזית ומינה הדקדוקי זהה לזה של 'פומפה'. **פּוּמְפָמָת** אף מתקשרת למילה 'פום' – הצורה הארמית של 'פה' (מכאן למשל פְּמִית), ואכן הפמפמת פותחת את פי הכיור או האמבט. המילה **פּוּמְפָמָת** שקולה במשקל שמות הכלים פְּנָת, שְׂבִשְׂבָת, גְּלָגֶלֶת ועוד.

(המונחים עדיין לא אושרו במוסדות האקדמיה ועל כן הם בגדר הצעות): **פְּעִילָן** (אקטיביסט) – אדם הפעיל בזירה הפוליטית בצורה ניכרת ואינטנסיבית יותר מן האזרח הממוצע. המונח נקשר בעיקר לפעילות בחברה אזרחית, ומכאן **פְּעִילָנוּת** (אקטיביזם); **גָּזָר** (צנזור) – הצעתו של נדיר צור. נדיר צור יזם את הכנת המילון מתוך אמונה שלמה בנחיצותו, כשם שהחשיב את החלופות העבריות בכל התחומים והקפיד להשתמש בהן בשידורים שהגיש וערך. הוא היה הרוח החיה בעבודת הוועדה ותרם מתבונתו הרבה הן בישיבותיה הן בשיחות לקראתן ובעקבותיהן. נדיר צור נפטר ב"ח באלול תשע"ד.

בישיבה הראשונה בלעדיו התחזקה בלב כל חברי הוועדה ההכרה כי כעומק חסרונו הכואב כן מחויבותה להביא לידי גמר את המפעל החשוב הזה מתוך דבקות בדרך שהתווה.

יהי זכרו ברוך.

מורכבות הניסוח של הלשון הרשמית עוררה התנגדות וביקורת במדינות רבות. בלשון האנגלית הוגדרה צורת ניסוח ייחודית המכונה Plain English. ניצני התנועה להנהגת לשון משפט ייחודית באנגלית הניצו כבר במאה ה-14, עת לשון מערכת המשפט האנגלית הייתה צרפתית בגלל יוקרתה. בשנת 1362 ניסח הפרלמנט האנגלי תקנון ובו נקבע שמכיוון שהצדדים המתדיינים בבתי המשפט לא הבינו את הדיון, שהתנהל בצרפתית, ייערכו כל הדיונים באנגלית (למרבה האירוניה התקנון נכתב בצרפתית). התקנון לא השפיע על המשפטים, והם המשיכו לנהל את ענייניהם בצרפתית עד המאה ה-18, מאות שנים לאחר שהצרפתית לא שימשה עוד באנגליה.

בשנת 1835 ביקר האנגלי ארתור סימונדס את לשון המשפט האנגלי, וכדי להדגים את דבריו ניסח את הטקסט הזה המתאר נתנית תפוז בניסוח של משפטן:²

I give you all and singular, my estate and interest, right, title, claim and advantage of and in that orange, with all its rind, skin, juice, pulp and pips, and all right and advantage therein, with full power to bite, cut, suck, and otherwise eat the same, or give the same away as fully and effectually as I the said A.B. am now entitled to bite, cut, suck, or otherwise eat the same orange, or give the same away, with or without its rind, skin, juice, pulp, and pips, anything hereinbefore, or hereinafter, or in any other deed, or deeds, instrument or instruments of what nature or kind soever, to the contrary in any wise, notwithstanding.

בעשרות השנים האחרונות נעשו בבריטניה ובארצות הברית וגם בישראל פעולות לשיפור הניסוח של הלשון הרשמית, ובהן התקנת תקנות לאפשוט הטקסטים וכתיתם בלשון ייחודית וגם עיצוב קורסים והשתלמויות ללימוד הניסוח הייחודי. האקדמיה ללשון מציעה השתלמויות כאלה. בהשתלמויות שהיו בשנים האחרונות בתל-אביב ובירושלים השתתפו כמה מאות משפטנים, ולאחרונה נפתחה השתלמות נוספת במחוז תל-אביב.

התומכים בהנהגת לשון ייחודית שואפים להחיל את עקרונותיה בתחומים רבים, בהם הלשון הרשמית של הממשל, לשון הרפואה, לשון המדע וגם לשון המשפט. פעולתם נובעת מן הטענה כי מורכבות התוכן אינה מחייבת מורכבות בניסוח. ובתחום המשפט – ראוי שהדיוטות יבינו את הטקסטים המשפטיים הנוגעים אליהם ועוסקים בענייניהם.

לטקסטים הכתובים בלשון ייחודית יתרונות רבים על פני טקסטים אחרים: הם מדויקים ומשכנעים. הטקסטים הייחודיים אף חוסכים התדיינות ארוכות בערכאות המשפט למיניהן. ואולם שינוי של מסורת רבת שנים יתאפשר רק אם מערכת המשפט כולה תירתם למאמץ.

2. מתוך P.M. Tiersma, *Legal Language*, Chicago & London 1999

הוועדה למונחי מדע המדינה

המשך מעמוד 1

ד"ר **מיכל נויבואר-שני, נסים ערוקובי** (מנכ"ל האגודה הישראלית למדע המדינה), ד"ר **אפרת קנולר**, וכן הדוקטורנט **ניר ברק**. את האקדמיה מייצג פרופ' **דוד רוזנטל**. מרכזת הוועדה היא **צופי ליבוביץ** מן המזכירות המדעית של האקדמיה.

בשלב הראשון גויסו שני דוקטורנטים, **ניר ברק** ו**יערה אהרוני**, לשם הוספת מונחים על הרשימה הראשונית בהתבסס על מילונים מקצועיים חשובים. כן נוספו לרשימת המצע מונחים שהציעו אנשי המקצוע, ולעת עתה יש בה כ-220 מונחים.

הוועדה פועלת מתוך שיתוף פעולה עם האגודה הישראלית למדע המדינה. בדרך זו הוועדה מקבלת משוב שוטף מאנשי המקצוע על הצעותיה.

עד כה נדונו כ-50 מונחים. הנה שניים שבעניינם התקבלו הצעות מוסכמות

יום הלשון העברית

כ"א בטבת תשע"ה
12 בינואר 2015

עברית

שמותיה המקראיים של לשוננו הם **יהודית** (שפת יהודה) ו**שפת כנען**. השם **עברית** או **לשון עברי** עולה לראשונה בתקופת בית שני. בספרות חז"ל הכינוי הרווח ללשוננו הוא **לשון הקודש**, ואילו המילה **עברית** מציינת בעיקר את הכתב העברי הקדום. ביוונית, ובעקבותיה בשאר לשונות אירופה, כינויה של לשון היהודים גזור מן המילה **עברי**. בבכרית החדשה ובמקורות נוספים **עברית** היא לשון היהודים באותה תקופה, וככל הנראה הכוונה לארמית. בתקופת התחייה הלאומית נעשה השם **עברית** עיקר גם בקרב היהודים. שם זה השתלב בעולם המושגים הציוני, ועמו שם התואר המקראי **עברי**: "עברי דבר עברית", "עבודה עברית", "היישוב העברי" ועוד. עוד על המילה **עברית** – במדור "מילים וגלגוליהן" באתר האקדמיה.

"איך מחדשים מילים (ואולי גם למה)"

שיעור מקוון מטעם האקדמיה לבתי הספר העל-יסודיים ישודר ביום העברית בשעה 11:00. לצפייה בשיעור: cetlive.cet.ac.il

בשיתוף משרד החינוך

כתיבת ערכים בוויקימילון

עמותת ויקימדיה ומערך ההשתלמויות של האקדמיה פותחים קורס להכשרת מתנדבים לכתיבת ערכים מילוניים במיזם ליצירת מילון חופשי ושיתופי.

בשיתוף עמותת ויקימדיה ישראל

עברית בשידור

ברשת ב' תשודר בכל שעה פינתה של האקדמיה מילה עתיקה במציאות חדשה. כל שידורי רשת ג' יהיו בסימן הלשון העברית.

משדרים מיוחדים יהיו ברשת ב' בשעה 14:00 וברשת מורשת בשעה 17:00.

בשיתוף קול ישראל

המילה העברית האהובה

מה המילה העברית האהובה עליכם – זו שמרגשת, זו שמצחיקה, זו שמזכירה לכם משהו או מישהו אהוב. ספרו לנו על המילה שלכם.

כתבו אל: milla@hebrew-academy.org.il

מילים וסיפורים נבחרים יתפרסמו באתר האקדמיה ללשון העברית.

ילדי ישראל מספרים על המילים העבריות האהובות עליהם באתר "על הגובה", ובחרים את המילה האהובה ביותר.

היכנסו לאתר: kids.gov.il/national/ivrit

בשיתוף עמותת סנונית וממשל זמין לילדים

האקדמיה ללשון העברית

המזכירות המדעית

העורך: יעקב עציון • סדר והפקה: אורית טפרברג
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה בגבעת רם, ירושלים 91904 • טלפון: 02-6493555, פקס: 02-5617065
דואר אלקטרוני: ivrit@hebrew-academy.org.il • במרשתת: <http://hebrew-academy.huji.ac.il>